

AZ ÖSSZBÜNTETÉSI ELJÁRÁS, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ INDÍTVÁNYRA

DORANG ZSANETT

Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, Magyarország

ORCID: [0009-0000-7980-7138](https://orcid.org/0009-0000-7980-7138)

Absztrakt: A tanulmány rövid áttekintést ad az összbüntetési eljárás szabályozásáról az 1896. évi XXXIII. törvénycikk a bünvádi perrendtartásról napjainkig, elsősorban az eljárás megindítására vonatkozó szabályozásra fókuszálva. Majd a 6/2024. Jogegységi határozattal összefüggésben a hangsúly az indítványra, annak egységes megítélésére helyeződik át.

Kulcsszavak: összbüntetés, összbüntetési eljárás, indítvány, elítelti hozzájárulás, jogegységi határozat.

THE PROCEDURE FOR THE CONSOLIDATION OF SENTENCES, WITH SPECIAL REGARD TO THE MOTION

Abstract: The study provides a brief overview of the regulation of the cumulative sentencing procedure from Act XXXIII of 1896 on Criminal Procedure to the present day, focusing primarily on the rules governing the initiation of the procedure. It then shifts its emphasis to the motion and its uniform interpretation in connection with Uniformity Decision No. 6/2024.

Keywords: consolidation of sentences, procedure for the consolidation of sentences, motion, consent of the convicted person, uniformity decision.

Fiatal kutatóink II., 237–249.

DOI: <https://doi.org/10.56037/978-963-646-399-1-16>

BEVEZETÉS

A 2024/2025. évi Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program keretében az összbüntetés jogintézményével foglalkoztam. Jelen munkában kutatásomnak egy részét, az összbüntetési eljárásra vonatkozó vetületét kívánom bemutatni, amely közép-pontjában a 6/2024. Jogegységi határozat állt. A tanulmányban az összbüntetési eljárás szabályainak főbb változásainak ismertetését követően a hangsúly az összbüntetési indítványra helyeződik.

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Az összbüntetés jogintézménye már a magyar büntetőtörvénykönyv a büntet-tekről és vétségekről szóló 1878. évi V. törvénycikke óta ismeretes jogrendsze-rünkben. A kezdetekben azonban a halmazati büntetés és az összbüntetés szin-onimaként élt. A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikk 517–518. §-a rendelkezett az összbüntetési eljárásról, amely a „Jogerős ítéletekkel megállapított több szabadságvesztés-büntetés végrehajtása” címet viselte. Az 518. § értelmében „az összbüntetés meghatározása, illetve a büntetések egyesí-tése a kir. Ügyészség vagy az elítélt indítványára történik”. Az említett szakasz-hoz fűzött indoklás szerint „az eljárás megindítását a javaslat az elítélt vagy a kir. Ügyészség indítványához köti. Az eldöntendő kérdés nem érinti annyira a közérdeket, hogy miatta hivatalból való intézkedésre szükség volna.”

A büntetőtörvénykönyv általános részéről szóló 1950. évi II. törvény 57. §-a is a mai értelemben vett halmazati büntetésként hivatkozott az összbüntetésre.¹ Ugyanakkor a büntető perrendtartásról szóló 1951. évi III. törvény (a további-akban: 1951. évi Be.) rendelkezett az utólagos összbüntetésbe foglalásról. Az 1951. évi Be. 228. § (2) bekezdésének értelmében az eljárás az ügyész vagy a terhelt indítványára indulhatott meg. A 228. § (3) bekezdése jelentős változást hozott azáltal, hogy lehetővé tette a kérdés zárt tanácsülésen való elintézését, amelyre korábban csak tárgyalás útján volt mód. Az egyszerűsítés indoka cél-szerűségi szempont volt. A különleges eljárásokról, így az összbüntetésbe fogla-lásról is elmondható, hogy az ügyek csak a büntetőeljárás egy részét érintik, így a tárgyalás mellőzése nem kifogásolható, amellet idő- és költséghatékonysági

¹ 57. § (1) Ha ugyanannak az elkövetőnek egy vagy több cselekménye több büntettet valósít meg (bűnhalmazat), a büntetést valamennyi büntetért egy büntetésbe foglalva kell kiszabni (össz-büntetés).

érvek is felhozhatók. Ugyanakkor a bíróság továbbra is elrendelhetette a felek előzetes meghallgatását, amennyiben azt indokoltak érezte.²

A bűnhalmazat és az összbüntetés szétválasztását a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről szóló 1961. évi V. törvény (a továbbiakban: 1961. évi Btk.) tette meg azért, hogy a „halmazat és halmazati büntetés”, majd külön az „összbüntetés” alfejezeteket használta, hogy elkerülje a nyelvhasználati nehézségeket.³

A jelenleg hatályos összbüntetési szabályokhoz közel álló szabályozást így az 1961. évi Btk. vezetett be és a jogalkotó a büntetőeljárásról szóló 1962. évi 8. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: 1962. évi Be.) 283. §-a által alkotta meg a hozzá kapcsolódó eljárásjogi szabályokat.⁴ Az 1962. évi Be. két fontos változást vezetett be az összbüntetésbe foglálás kapcsán. Egyrészt sajátos illetékességi szabályokat állapított meg az eljárás gyorsabb lefolytatás érdekében. Másrészt, a 283. § (3) bekezdése lehetővé tette az eljárás hivatalból történő lefolytatását, amelyet a jogalkotó azzal indokolt, hogy ez igazodik az összbüntetés jellegéhez.⁵

A büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény (a továbbiakban: 1973. évi Be.) nem rendelkezett az összbüntetési eljárás megindulásának módjáról. Gál Andor megállapítása szerint ennek „oka azon jogalkotói megközelítésben keresendő, amely az összbüntetési eljárás megindításának módjaként az ex officio eljárást határozta meg”.⁶ A 378. § (2) bekezdése azonban meghatározza, hogy az összbüntetésbe foglálást ítélettel, az erre irányuló indítvány elutasítását végzéssel mondja ki, ebből következik, hogy az összbüntetésbe foglálás nem vált hivatalbóli eljárássá. Azonban az 1973. évi Be. 223. § (3) bekezdése által bevezetett norma értelmében „az ítélet jogerőre emelkedése esetén a bíróság, ha ennek feltételei fennállnak, lehetőleg azonnal lefolytatja az összbüntetési eljárást”. A törvényhez fűzött indoklásban a jogalkotó érveléssel nem élt, mindösszesen annyit állapított meg, hogy „különleges eljárás helyett lehetőleg azonnal le kell folytatni az összbüntetési eljárást is”.⁷ Az összbüntetési eljárás ezáltal szinte hivatalbóli eljárássá vált, hiszen az indítványra történő eljárás kivételes lett.⁸ Az elítélti hozzájárulás ekkor még nem volt ismeretes szabályozásunk körében, így a bíró az összbüntetésbe foglálásról, az összbüntetésbe foglalandó ítéletek köréről, illetve

² 1951. évi Be. XII. fejezet. A különleges eljárásokhoz (228–237. §) fűzött indoklás.

³ 1961. évi Btk. 65. §-hoz fűzött indoklás.

⁴ Lásd még Gál Andor: A Kúria jogegységi határozata az összbüntetési indítvány egységes elbírálásának követelményéről, *Magyar Jog*, 2024/10, 613–616.

⁵ 1962. évi Be. XIII. fejezet. A különleges eljárásokhoz fűzött indoklás.

⁶ 1973. évi Be. 378. §, Gál: *A Kúria*, 613–616.

⁷ Uo. 223. §-hoz fűzött indoklás.

⁸ Lásd még Gál: *A Kúria*, 613–616.

az összbüntetés mértékéről – a törvény betartása mellett – saját belátása szerint döntött.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: 1998. évi Be.) is átvette azon szabályt, hogy a jogerős ítélet után lehetőleg azonnal le kell folytatni az összbüntetési eljárást.⁹ A törvényhez fűzött indoklás további információt nem ad, lényegében meg sem említi. A tárgyalta rendelkezés a törvény egész hatálya alatt változatlanul alkalmazható volt. Az 1973. évi Be. szabályozásához képest a „ha ennek feltételei fennállnak” kitételt nem tartalmazta, ugyanakkor a kommentárban megjelent. Így a szükséges törvényi feltételekhez tartozott, hogy az ítéletnek, annak kihirdetésekor nyomban jogerőre kellett emelkednie; a korábbi, összbüntetéssel érintett iratoknak, illetve az adatoknak rendelkezésre kellett állniuk; szükséges volt, hogy a vádlott valamennyi bűncselekményét a legkorábban hozott ítélet jogerőre emelkedése előtt követte el; valamint, illetékességi és hatálykörü akadályai az eljárás lefolytatásának nem voltak. Sajátos volt a tekintetben, hogy egy tárgyalás keretén belül a bíróság két határozatot hozott.¹⁰

Az 1998. évi Be. szabályait tekintve jelentős módosítást vezetett be a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény. A módosító jogszabály 166. §-a által a következő bekezdés lépett hatályba:

Az összbüntetési eljárást a bíróság hivatalból vagy indítványra folytatja le. Az összbüntetési eljárás lefolytatását az elítélt, a védő vagy az ügyész indítványozhatja. Az összbüntetési eljárás lefolytatásához – kivéve, ha azt az elítélt indítványozta – az elítélt hozzájárulását minden esetben be kell szerezni. A bíróság az összbüntetésbe foglalást ítélettel, az erre irányuló indítvány elutasítását végzéssel mondja ki. Az ítéletben a bíróság az 556. és 557. §-ban foglaltakról is rendelkezhet.

A törvényhozó a változtatást mindösszesen annyival indokolta, hogy a módosításra a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) bevezetése okán volt szükség. A Btk. összbüntetésre vonatkozó szabályai több tekintetben is módosultak, illetve szigorodtak. A jogalkotó ezen szigorodott anyagi jogi szabályok ellensúlyozása érdekében vezette be az elítélt hozzájárulását, és tette meg őt ezáltal az „eljárás urává”.¹¹

⁹ 1998. évi Be. 327. § (6) bekezdés.

¹⁰ Varga Zoltán: Határozat a kényszerintézkedésről és az összbüntetésbe foglalásról, in Bodor Tibor – Csák Zsolt – Máziné Szepesi Erzsébet (szerk.): *Nagykommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez*, Budapest, Wolters Kluwer Kft., 2016, Be. 327. §-ához.

¹¹ Lásd még Mózes Katalin: Szigorúbb kedvezmény: mérlegen az összbüntetés, *Ügyészek Lapja*, 2014/6, 28.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) nem tartotta fenn az összbüntetési eljárás azonnali lefolytatására vonatkozó szabályt. Az elítél hozzájárulására vonatkozó normát azonban teljes mértékben átvette.¹² Ezáltal viszont az összbüntetési eljárások nagy többsége már nem hivatalból indul meg, hanem az elítélt vagy a védő kérelmére.¹³ A Kúria a közelmúltban meghozott döntése és a 6/2024. Jogegységi határozata keretében foglalkozott indítvány elbírálásának kérdésével.

BH2022. 259 MINT ELŐZMÉNY

Az elítélt öt szabadságvesztés összbüntetésbe foglalására tett indítványt. Az S.-i Járásbíróság megállapította, hogy az öt ítélet nem áll egymással kvázi halmazati viszonyban, így azok összbüntetésbe foglalására nincs mód. Azonban a bíróság három ítélet összbüntetésbe foglalására látott lehetőséget, így ítéletében azokat összbüntetésbe foglalta, a többi kettőt pedig elutasította. E körben az elítélt hozzájárulását nem szerezte be.¹⁴

Az ügy illetékességi összeütközés lévén a Be. 24. § (3) bekezdéséből kifolyólag a Kúria döntését igényelte.¹⁵ Jelen munkámban azonban, terjedelmi korlátok okán, a határozatba felmerült illetékességi kérdéssel nem foglalkozom.¹⁶

A Kúria egyetértett a Legfőbb Ügyészséggel abban, hogy a bíróságnak egységesen kellett volna döntenie valamennyi szabadságvesztés tekintetében, így ha mindegyik esetében fennállnak a törvényi feltételek, akkor azok összbüntetésbe foglalására sor kerülhet, azonban ha akár egy ítélet is kívül esik a kvázi halmazati viszonyból, akkor az indítványt teljes egészében el kellett volna utasítani. Ebből következik, hogy a részbeni összbüntetésbe foglalás során a bíróság eltér az elítélt indítványától, „ezért e döntés meghozatala előtt az elítélt hozzájárulását a Be 839. § (3) bekezdése alapján be kellett volna szereznie”. A Kúria hangsúlyozta, hogy az elítélt hozzájárulásának a beszerzése különösen indokolt abban az esetben, ha az összbüntetésbe foglalásra több lehetőség is van, mivel ellenkező esetben a bíróság döntése érvényesül, amely az összbüntetési eljárás legalapvetőbb szabályát sérti meg.¹⁷

¹² Be. 839. § (3) bekezdés.

¹³ Lásd még Gál: *A Kúria*, 613–616.

¹⁴ BH2022. 259 [3], [6], [19] indoklás.

¹⁵ Uo., [13] indoklás.

¹⁶ Az illetékességgel összefüggésben Kúria a következő megállapítást tette: „Az összbüntetési eljárásra a legutóbb befejezett ügyben eljár, a magasabb hatáskörű vagy a katonai bíróság büntetőeljárásban eljár bíróság attól függetlenül illetékes, hogy az általa hozott ítélet összbüntetésbe foglalásának helye van-e.”

¹⁷ BH2022. 259. [20]–[21], [26] indoklás.

Így, a Kúria határozatában kimondta, hogy „az összbüntetési indítványról egységesen kell dönteni, az indítványtól eltérő tartalommal, részbeni összbüntetésbe foglalásnak nincs helye. (...) Amennyiben az összbüntetés feltételei az indítvánnyal érintett egyes alapítéletek tekintetében fennállnak, nincs akadálya annak, hogy a terhelt hozzájárulása esetén a feltételeknek megfelelő elítélések tekintetében az összbüntetési eljárást lefolytassa.”¹⁸

6/2024. JOGEGYSÉGI HATÁROZAT

Az imént röviden ismertetett, a Kúria által meghozott bírósági határozat a gyakorlat egységesítése tekintetében nem bizonyult elégségesnek, ebből kifolyólag a legfőbb ügyész előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő a jogegységi eljárás lefolytatása érdekében.

A legfőbb ügyész indítványa

Az indítványozó álláspontja szerint az ítélkezési gyakorlat megosztott azzal kapcsolatban, hogy „miként bírálendő el az elítélt indítványa abban az esetben, ha az összbüntetésbe foglalás feltételei nem valamennyi, hanem csak az indítvánnyal érintett egyes szabadságvesztések tekintetében állnak fenn”.¹⁹

A Legfőbb Ügyész előzetes döntéshozatali indítványában kitért a Btk. 93. § (1) bekezdésében szereplő „összbüntetésbe kell foglalni” megfogalmazásra. Ugyanakkor kifejtette, hogy ezen kötelezettség csak akkor állhat fenn, ha az elítélt ehhez a hozzájárulását adta, és pontosan azokhoz az ítéletekhez adta a hozzájárulását. Amennyiben nem mindegyik, az elítélt által indítványozott ítélet foglalható összbüntetésbe, akkor a bíróság az indítványtól eltérően nem foglalhatja azokat összbüntetésbe. Hiszen a jogalkotó az elítélti hozzájárulást éppen garanciális okokból vezette be. „E rendelkezés az elítélt érdekeit hivatott védeni, célja annak kiküszöbölése, hogy az elítélt hátrányosabb helyzetbe kerüljön az összbüntetésbe foglalás folytán, mint annak hiányában.”²⁰

Ennek következtében a Legfőbb Ügyész szerint, amennyiben nem foglalható mindegyik az elítélt által indítványozott ítélet összbüntetésbe, de vannak közülük olyanok, amelyek igen, akkor a bíróság abban az esetben teljesíti az említett

¹⁸ Uo., I. és II. pont.

¹⁹ 6/2024. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.047/2023/5. szám) [1]–[2] indoklás.

²⁰ Uo. [6]–[8], [11] indoklás.

Btk. 93. § (1) bekezdésében előírt kötelezettségét, „ha az indítványtól eltérő összbüntetésbe foglalás lehetőségéről tájékoztatja az elítéltet, egyúttal nyilatkoztatva őt arról, hogy ahhoz hozzájárul-e”. Amennyiben hozzájárul, a bíróság lefolytathatja az eljárást. A Legfőbb Ügyész kiemeli még a bíróság Be. 39. § (2) bekezdés c) pontjában rögzített általános tájékoztatási kötelezettségét is. Ugyanakkor az indítványozó, ezzel összefüggésben rámutatott arra is, hogy a Be. nem tartalmaz arra vonatkozó szabályt, amely szerint a bíróságnak az „elítélt indítványát el kellene utasítania, majd egy újabb, hivatalból indult eljárásban kell beszereznie a hozzájárulását [...]. Ilyen kötelezettséget a Kúria közzétett eseti döntése sem tartalmaz.”²¹

A Legfőbb Ügyész az idézet utolsó mondatát az imént ismertetett BH2022. 259. határozatra nézve fogalmazta meg. Ezzel ugyanakkor nem tudok egyetérteni, a döntés indoklása valóban nem tartalmazza, mi több, a Kúria következő mondata a megfogalmazás alapján akár arra is utalhatna, hogy a bíróságnak az összbüntetési eljárás keretében kellett volna beszereznie az elítélt hozzájárulását:

„A megjelölt alapítéletekkel kiszabott szabadságvesztéseket nem teljes körű, hanem csupán részbeni összbüntetésbe foglalása azonban eltér az indítványtól, ezért e döntés meghozatala előtt az *elítélt hozzájárulását [...] be kellett volna szerezni.*” (kiemelés: D. Zs.) Ugyanakkor, ha összevetjük a BH első és második pontjában tett megállapításokat, vagyis hogy részbeni összbüntetésbe foglalásra nincsen mód, ezen esetben *el kell utasítani az indítványt.* Továbbá, ha az indítvánnyal érintett egyes alapítéletek tekintetében a törvényi feltételek fennállnak, akkor az *indítvány elutasítását követően* az arra illetékes bíróság a terhelt hozzájárulása esetén az összbüntetési eljárást hivatalból lefolytathatja. Ha ehhez hozzávesszük azt a tényt is, hogy a Kúria a döntés során az elítélt megkereséséről, illetve tájékoztatásáról nem ír, így véleményem szerint – bár valóban nem kifejezetten konkrét kötelezettségként előírva, de – az indítvány elutasítására vonatkozó gyakorlatot állapít meg.²²

A Kúria által vizsgált kérdések

A jogegységi eljárás keretében a Kúria négy kérdést vizsgált, ezek a következők:

1. „Ha a bíróság az összbüntetési eljárás iránti – bármely jogosult által előterjesztett – joghatályos indítvány alapján megállapítja, hogy az összbüntetésbe foglalás feltételei

²¹ Uo., [12]–[14], [18] indoklás.

²² Uo., I. és II. pont, [21] indoklás.

csak az indítvánnyal érintett egyes alapítéletek egy része tekintetében állnak fenn, úgy dönthet akként, hogy az indítványról nem az abban szereplő valamennyi szabadságvesztést érintően hoz határozatot?

2. Adhat a bíróság arról a megállapításáról az indítványozónak felvilágosítást, hogy az összbüntetésbe foglalás feltételei álláspontja szerint csak az indítvánnyal érintett egyes alapítéletek egy része tekintetében állnak fenn?

3. A bíróság nyilatkoztathatja-e az indítványozót arról, hogy a felvilágosítás alapján kívánja módosítani az indítványát, illetve az elítéltet, hogy hozzájárul az eredeti indítványtól eltérő, a felvilágosításban foglaltaknak megfelelően módosított indítvány szerinti összbüntetésbe foglaláshoz?

4. Ha az indítványtól eltérő összbüntetésre foglalásra a bíróság szerint több lehetőség adódik, nyilatkoztathatja-e az indítványozót arról, hogy valamely lehetőségnek megfelelően módosítja az előterjesztett indítványát, illetve – ha nem az elítélt az indítványozó, úgy az elítéltet –, hogy hozzájárul az eredeti indítványtól eltérő valamely lehetőség szerinti összbüntetésbe foglaláshoz?”²³

A Kúria indoklása

Az összbüntetési eljárás két, egymástól eltérő eljárási rendet határoz meg. Az egyik az indítványra induló, ezt az ügyész, az elítélt vagy a védő terjesztheti elő. A másik a hivatalból, ennél a bíróság saját elhatározásából dönt az anyagi jogi szabályok alapján az összbüntetési eljárás megindításról, amelynek a lefolytatásához be kell szereznie az elítélt hozzájárulását.

A Kúria kiindulópontja az volt, hogy a Be. 839. § (3) bekezdése alapján előterjesztett „ügyészségi, elítélti vagy védői összbüntetésbe foglalás iránti indítvány között az elbírálásuk során nem tehető semminemű különbség, amiből következik, hogy nem vizsgálható elkülönítetten az elítélti indítvány elbírálási rendje”.²⁴

A Kúria által megállapítottak szerint a törvény nem határoz meg az összbüntetésbe foglalhatóság érdekében a bíróság számára az indítványozó irányába fennálló, az indítvánnyal kapcsolatos felvilágosítási vagy tájékoztatási kötelezettséget. Ezáltal nem teszi lehetővé az indítványozó vagy az elítélt hozzájárulásának a beszerzését sem, ugyanis a törvény kizárólag az indítványról való döntést írja elő.²⁵

²³ Uo., [26] indoklás.

²⁴ Uo., [48] indoklás.

²⁵ Uo., [53] indoklás.

A Kúria tagadta az előzetes döntéshozatali indítványban megjelenő érvelést, miszerint a bíróságokkal szemben törvényi elvárás lenne, hogy az elítéltet a részére adott felvilágosításban és a hozzájárulás megadására vonatkozó nyilatkozatának beszerzése során valamennyi összbüntetésbe foglalási lehetőségről tájékoztassa, amelyet a funkciómegosztás elvével magyarázott.²⁶

A funkciómegosztás a Be. 5. §-ában jelenik meg, amely értelmében: a büntetőeljárásban a vád, a védelem és az ítékezés elkülönül. Az elv értelmében az eljárási feladatok megoszlanak. A funkciómegosztás elve következtében a „védő nem vádolhat, a vádló nem ítélezhet, de az ítélező bíró csak vád alapján járhat el”.²⁷

Mindezek alapján a Kúria azt a következtetésre vonta le, hogy a „bíróság az elé terjesztett indítvány tartalmát felvilágosítással, tájékoztatással és felhívással nem alakíthatja, illetve ezekre alapítottan nem kérheti a megváltoztatását, ugyanis ebben az esetben az indítványozó szerepébe kerül”.²⁸

Megjegyzi továbbá a Kúria, hogy az

összbüntetési eljárás iránti indítvány szükségszerűen számot ad az indoklásban arról, hogy az összbüntetésbe foglalás feltételei mely szabadságvesztés vagy szabadságvesztések esetén nem teljesülnek. Ez azonban azzal is járhat, hogy a bíróság egyúttal rögzíti azt is, miszerint valamely szabadságvesztésre vagy szabadságvesztésekre nézve viszont fennállni látszanak a törvényi feltételek. Az indoklásban elhelyezett ilyen tartalmú tényszerű megállapítás továbbra is megengedett.

Az elutasító határozatot követően pedig az elítélt számára újból megnyílik az indítványozás lehetősége.²⁹

A Kúria döntése

A fentebb ismertetett érvek alapján a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a következőképpen válaszolta meg a kérdéseket:

Az összbüntetési eljárás iránti joghatályos indítvánnyal a bíróságnak egységesen, az abban szereplő valamennyi szabadságvesztést érintően egy határozatot kell hoznia, ekként

²⁶ Uo., [53], [56] indoklás.

²⁷ Czine Ágnes: Az alapvető jogok védelme. Az eljárási feladatok megoszlása. Az ítékezés alapja és a vádhoz kötöttség, in uő (szerk.): *Büntető eljárásjog*, Budapest, Patrocinium, 2020, 18.

²⁸ 6/2024. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.047/2023/5. szám) [56] indoklás.

²⁹ 6/2024. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.047/2023/5. szám).

- a) ha az ehhez szükséges törvényi feltételek fennállnak, úgy valamennyi, az indítványban megjelölt szabadságvesztést hiánytalanul összbüntetésbe kell foglalnia, vagy
- b) ha a törvényi feltételek nem állnak fenn, az indítványt valamennyi szabadságvesztésre kiterjedően el kell utasítania.

A bíróság az indítványtól eltérően nem foglalhatja összbüntetésbe az abban szereplő szabadságvesztéseket.

Ha a törvényi feltételek hiánya miatt az indítványban foglaltak szerint a szabadságvesztések nem foglalhatók összbüntetésbe, a bíróság nem hívhatja fel az indítványozót – így az elítéltet sem – a részére nyújtott felvilágosítás alapján a hozzájárulása megadására az indítványtól eltérő összbüntetésbe foglalás érdekében.

Ha az összbüntetésbe foglalás feltételei egyes szabadságvesztésekre nézve a bíróság álláspontja szerint fennállnak, az alaptalan összbüntetési eljárás iránti indítvány elutasítását követően az összbüntetési eljárást hivatalból lefolytathatja, ha ehhez az elítélt hozzájárul.

ZÁRÓGONDOLATOK

Ha a bíróság az elítélt indítványától eltérően foglalja összbüntetésbe a végrehajtandó szabadságvesztéseket, az törvényellenes. Ez nem fogadható el, a téves gyakorlat visszaszorításához a jogegységi határozat megállapításai is hozzájárulnak.

A funkciómegosztás elve elsősorban az ítélkezés körében érvényesülő elv, amelyhez szorosan kapcsolódik a vád, illetve az ítélkezés monopóliuma, továbbá a vádhoz kötöttség. Az összbüntetési eljárás a Be. 837. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a különleges eljárások között szerepel.

Az összbüntetés megállapítása során a bíróság az alapítéletekkel kiszabott jogerős büntetéseket veszi alapul, azok felülbírálatára, újraértékelésére azonban nincs lehetőség. [...] Az összbüntetés célja az, hogy a terhelten utólag olyan helyzetbe hozza, mintha a különböző eljárásokban elbírált cselekményeit a Btk. kötelező szabályának megfelelően egy eljárásban elbírálva halmazati büntetéssel sújtották volna.”³⁰

Ebből kifolyólag az összbüntetési eljárás célja más; amennyiben a törvényi feltételek fennállnak – utalok itt elsősorban arra, hogy mindegyik korábban kiszabott büntetés végrehajtandó szabadságvesztés, vagy annak végrehajtását utóbb elrendelték –, az elítélt az összbüntetéssel jobban jár. Az összbüntetés ezen oknál fogva tekinthető egy halmazatpótló jogintézménynek, amely a külön-külön

³⁰ 10/2018. (VII. 18.) AB határozat [22], [28] indoklás.

eljárásokban való elbírálás által – a legtöbb esetben³¹ – keletkezett hátrány kiküszöbölésére hivatott. Így, álláspontom szerint nem értékelhető a funkciómegosztás elve akkora hangsúllyal, amekkorát a Kúria helyezett rá.³² A legfőbb ügyész hivatkozott az összbüntetés jogrendszerbeli funkciójára, vagyis, hogy a jogintézmény célja a hátrányok kiküszöbölése, így az elítélt érdekeit szolgálja. A Kúria álláspontja szerint ez „értékelendő szempontként vagy érvényesítendő követelményként nem jelenik meg”.³³ Szomora Zsolt álláspontja szerint ezáltal a Kúria egy jelentős kérdésben hagyja tudatosan figyelmen kívül a jogintézmény szabályozási funkcióját.³⁴ A jogintézmény anyagi és eljárásjogi szabályai külön nem kezelhetők, álláspontom szerint a Btk. 93. § (1) bekezdésben szereplő „összbüntetésbe kell foglalni” kitétel egy értékelendő szempont, illetve követelmény az összbüntetésbe foglalás során, ugyanakkor nem következik belőle, hogy a bíróságoknak többletkötelezettségeket állapítana meg, még akkor sem, ha összevetésre kerül a Be. 39. § (2) bekezdés c) pontjában megjelenő tájékoztatási kötelezettséggel.

Mindezekon kívül, egyetérték Gál Andor azon megállapításával, hogyha a tájékoztatás az összbüntetés tartamáról, vagy lehetséges tartamáról az ítélet előtt sérti a funkciómegosztást, akkor az elutasító határozatot követően is sérti abban az esetben, ha az elítéltnak van lehetősége újból, ekkor már ezen információ tudatában indítványozni az összbüntetési eljárást, sőt maga a bíróság is megindíthatja hivatalból és lefolytathatja az eljárást, amennyiben beszerezi az elítélt hozzájárulását. Ennek alapján kijelenti, hogy ha konzekvensen követnénk a Kúria indoklása alapján a funkciómegosztás elvét az összbüntetési eljárásban, akkor az elutasító ítéletből sem szabadna, hogy kiderüljön a törvényileg viszont összbüntetésbe foglalható ítéletek köre, ha utána újbóli indítványt lehet benyújtani.³⁵ Ezen megoldás azonban számos elutasító döntéshez vezetne akár egy elítélttől is, így az elutasítást követően hivatalból lenne érdemes megindítani az

³¹ Vö.: Székely Ákos: Az összbüntetés helyéről- helytelenségéről, in Varga Zoltán (szerk.): *A jogegység szolgáltatában: Kónya István ünnepi kötet*, Budapest, HVG-Orac, 2014, 189. „Egyébíránt az sem feltétlenül bizonyos, hogy a terhelt kedvezőbb helyzetbe kerül az egy eljárásban való elbírálás révén.” Ugyanakkor megjegyzem, hogy Székely Ákos a megállapítását nem azon esetre vonatkozóan tette, amikor a külön-külön és az egy eljárás által is a bíróság végrehajtandó szabadságvesztést szabott ki.

³² Szomora Zsolt is megjegyzi munkájában, hogy: „funkciómegosztás ugyanis nem értelmezhető szigorúan ott, ahol vagylagos lehetőség van az eljárás hivatalból vagy indítvány alapján történő lefolytatására”. Szomora Zsolt: *Az összbüntetési eljárásról hozott jogegységi határozatot a Kúria*. <https://jogaszegylet.hu/jogelet/az-osszbuntetesi-eljarasrol-hozott-jogegysegi-hatarozatot-a-kuria/> (Letöltés: 2025. június 8.)

³³ 6/2024. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.047/2023/5. szám) [46] indoklás.

³⁴ Szomora: *Az összbüntetési eljárásról hozott jogegységi határozatot a Kúria*.

³⁵ Gál: *A Kúria*, 613–616.

eljárást. Ugyanakkor azáltal, hogy a jogalkotó a Be. szabályai között nem tartotta fenn azt, hogy „a jogerős ítélet után lehetőleg azonnal le kell folytatni az összbüntetési eljárást”, valószínűsíthetően a kérelemre induló eljárásokat kívánja elsősorban érvényre juttatni, ezáltal nem állna összhangban a törvényhozó akaratával.

Az elítélt tájékoztatásával, illetve esetleges nyilatkoztatásával összefüggésben megjegyzem, hogy nézetem szerint ez nem jelentené azt, hogy a bíró az elítélt szerepébe kerül, avagy hogy előre tudottá válna a bíró döntése. A különböző variációkat objektív megfogalmazással, a jogi rendelkezések elmagyarázásával is fel lehet vázolni; ahogy azok mértékére nézve nem lehetséges egy konkrét számot megadni, ugyanakkor az összbüntetésnek is van törvényi minimuma és maximuma, ez nem olyan információ, amelyet az elítélt ne tudhatna, hiszen a jogszabályok ismerete esetén maga is kiszámolhatja. Azonban osztva Szomora Zsolt megállapítását, a „Kúriának és a legfőbb ügyésznek a szigorú indítványhoz kötöttséget és az indítvány módosítását érintő véleménykülönbsége – álláspon-tunk szerint – inkább technikai jellegűnek tűnik, alapjogi hatása nincs”.³⁶

IRODALOMJEGYZÉK

- CZINE Ágnes: Az alapvető jogok védelme. Az eljárási feladatok megoszlása. Az ítélezés alapja és a vádhoz kötöttség, in Czine Ágnes (szerk.): *Büntető eljárásjog*, Budapest, Patrocinium, 2020, 18.
- GÁL Andor: A Kúria jogegységi határozata az összbüntetési indítvány egységes elbírálásának követelményéről, *Magyar Jog*, 2024/10, 613–616.
- MÓZES Katalin: Szigorúbb kedvezmény: mérlegen az összbüntetés, *Ügyészek Lapja*, 2014/6, 28.
- SZÉKELY Ákos: Az összbüntetés helyéről- helytelenségéről, in Varga Zoltán (szerk.): *A jogegység szolgálatában. Kónya István ünnepi kötet*, Budapest, HVG-Orac, 2014, 189.
- SZOMORA Zsolt: Az összbüntetési eljárásról hozott jogegységi határozatot a Kúria. <https://jogaszegylet.hu/jogelet/az-osszbuntetesi-eljarasrol-hozott-jogegysegi-hatarozatot-a-kuria/>
- VARGA Zoltán: Határozat a kényszerintézkedésről és az összbüntetésbe foglalásról, in Bodor Tibor – Csák Zsolt – Máziné Szepesi Erzsébet (szerk.): *Nagykommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez*, Budapest, Wolters Kluwer Kft., 2016, Be. 327. §-ához.

³⁶ Szomora: Az összbüntetési eljárásról hozott jogegységi határozatot a Kúria.

Felhasznált jogszabályok

2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

2012. évi CCXXIII. törvény a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról

1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról

1973. évi I. törvény a büntetőeljárásról

1962. évi 8. törvényerejű rendelet a büntetőeljárásról

1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről

1951. évi III. törvény a büntető perrendtartásról

1950. évi II. törvény büntetőtörvénykönyv általános részéről

1896. évi XXXIII. törvénycikk bűnvádi perrendtartásról

1878. évi V. törvénycikk a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről

Felhasznált bírósági határozatok:

6/2024. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.047/2023/5. szám)

BH2022. 259.

10/2018. (VII. 18.) AB határozat